

rode ogentroost

langs de Spinozaweg, Beethovenweg, Rembrandtweg, Dennenweg en Boerhaaveweg. Bloeitijd: juni.

rode ogentroost

Deze plant is familie van Euphrasia stricta, de ogentroost van de oogdruppels. Bij de rode ogentroost is bijna alles rood. Stengel en bladen zijn rood aangelopen, de kelkbladen zijn donkerrood en de bloemen zelf zijn lichtroze. Mooie groeiplaatsen liggen langs de Beethovenweg, Dennenweg en Boerhaaveweg. Bloeitijd: juni - juli.

slangenkruid

De naam is te danken aan de trechtervormige bloem die op de bek van een slang zou lijken. Deze ruw behaarde plant groeit vooral in wegbermen die zijn omgewoeld, bijvoorbeeld voor het leggen van een kabel. Mooie groeiplaatsen liggen langs de Spinozaweg, Beethovenweg en Boerhaaveweg. Bloeitijd: mei - augustus.

slangenkruid

duinaveruit

Nergens in ons land komt de duinaveruit zo talrijk voor als in de Coepelduynen. Vermoedelijk is de plant hier vroeger uitgepoot als zandbinder vanwege het uitgebreide wortelstelsel. In april verschijnt het blauwgrijze blad en pas in de nazomer zien we de kleine geelachtige bloempjes verschijnen. Deze plant is vooral te vinden langs de Boerhaaveweg en de Beethovenweg. Bloeitijd: augustus - september.

duinaveruit

zandambrosia

Deze Noord-Amerikaanse prairieplant heeft zich vooral in de Duinstreek gevestigd. Ze verspreiden zich door lange wortelstokken. De geelachtige bloempjes vallen nauwelijks op. De zandambrosia is familie van de alsemambrosia, een soort die gevreesd wordt door hooikoortspatiënten. De zandambrosia groeit langs de Spinozaweg, Beethovenweg en Boerhaaveweg. Bloeitijd: juli - september.

oosterse sterhyacint

Dit bolgewasje komt oorspronkelijk uit Zuid-Rusland en Turkije. Vanuit tuinen breidt het zich gemakkelijk uit in schaduwrijke berm. Hier staan soms honderden plantjes bij elkaar. De mooiste groeiplaatsen liggen langs de Koepelweg en de Javaweg. Bloeitijd: maart - april.

zandambrosia

nachtegaal

Rond 20 april keren de nachtegaalen terug uit Afrika, de mannetjes het eerst. Het nestje ligt goed verstopt in de bodembegroeiing. De nachtegaal staat op de Rode Lijst omdat de aantallen overal teruglopen, uitgezonderd in het duingebied. Een bekende broedplaats ligt in het duingebied van de Laiterie aan de Tappenbeckweg. Ook langs de Boerhaaveweg en de Dennenweg is de nachtegaal tot half juni te horen.

graspieper

De graspieper houdt zich op tussen het helmgras langs de Koningin Astridboulevard in de strook tussen de parkeerplaatsen en het strand. Hier broeden enkele paren en ook in de winter zijn hier vaak enkele graspiepers te zien. De graspieper staat op de Rode Lijst omdat deze soort vrijwel overal uit de weilanden verdwenen is. In onze regio broedt de graspieper alleen nog in de zeeduinen.

kneu

Op plaatsen met dichte struiken zoals duindoorns zijn in voorjaar en zomer kneutjes te zien. Het mannetje is in de broedtijd mooi rood op de borst. Vaak vliegen ze in dansende vlucht met z'n tweeën of in een klein groepje. Plaatsen waar kneuen broeden zijn de Koningin Astridboulevard, de Dennenweg en de Boerhaaveweg.

groenling

Op veel plaatsen in De Zuid staan rimpelrozen. In het winterhalfjaar komen hier groenlingen op af om te smullen van de grote bottels. De zaden in de bottels worden zo door de groenlingen verspreid. Op sommige plaatsen zoals langs de Koningin Astridboulevard zijn soms tientallen groenlingen te zien.

groene specht

In het vroege voorjaar klinkt de luide, 'lachende' roep van de groene specht. De hoge bomen langs de Koepelweg en het hellingbos langs het Vinkeveld vormen zijn broedgebied. De groene specht hakt een nestholte in het zachte hout van abelen en populieren. Hij eet vooral mieren die op de bosbodem en op gazons worden gezocht.

Colofon

tekst	Robert H. Dessing	historie
	Jelle van Dijk	planten en vogels
foto's	Joost Bouwmeester	
	Jelle van Dijk	
	Jan Hendriks	
	René van Rossum	
eindredactie	René Kuulkers	
lay-out	René van Rossum	
druk	Drukkerij All-in	

deze folder wordt u aangeboden door:
- Wijkvereniging De Zuid
- Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk

foto's voorzijde:
vingerhelmbloem, oosterse sterhyacint, grote klapproos
foto hierboven: teunisbloem en slangenkruid

oktober 2010

Bermen in DE ZUID

WIJKVERENIGING

DE ZUID
NOORDWIJK AAN ZEE

VERENIGING VOOR NATUUR- EN VOGELBESCHERMING NOORDWIJK

welriekende salomonszegel

Voorwoord

Waarde lezer, Deze folder is een schitterend initiatief van een aantal zeer betrokken Noordwijkers. De bijzondere plantengroei van de bermen in de prachtige wijk De Zuid is de aanleiding van deze folder. Een goed voorbeeld is de blauwe bremraap die op de landelijke Rode Lijst van bedreigde soorten staat. Na zorgvuldig onderzoek en overleg is er speciaal beleid gemaakt voor diverse bermen vanwege hun bijzondere status. Nu is het zaak om door verantwoord beheer zoveel mogelijk mensen te laten genieten van dit natuurschoon. Deze folder laat zien hoe fraai en gevarieerd de wilde flora in de bermen is. Er is heel wat prachtigs te ontdekken; deze folder helpt u daarbij. Veel plezier op uw ontdekkingsstocht!

Martijn Vroom
wethouder Natuur en Milieu

winterpostelein

Een stukje historie

Wie een wandeling maakt door villawijk "De Zuid" in Noordwijk aan Zee begeeft zich in een oase van rust met prachtige villa's in een parkachtig landschap. Elke villa en elk appartementencomplex heeft zijn eigen identiteit en laat de geschiedenis van de wijk zien. Hoe is deze prachtige wijk ontstaan en welke belangrijke ontwikkelingen zijn er geweest?

In 1883 werd op initiatief van burgemeester Pické de NV Maatschappij Noordwijk tot Exploitatie van Duingronden opgericht. Deze maatschappij had als doel het herscheppen van het duingebied ten zuiden van de dorpskern in een villapark met badaccommodatie. Het ontwerp van landschapsarchitect D. Wattez was gebaseerd op een stelsel van zich vertakkende wegen, waarvan de gebogen tracés het reliëf van het landschap volgden. Langs deze wegen waren villa's geprojecteerd. In hetzelfde jaar werd een begin gemaakt met de aanleg van de eerste wegen, waaronder de boulevard en het hart van het park. In 1885 werd het badhotel Huis ter Duin opgeleverd en aan de boulevard en in de duinen werden de eerste villa's gebouwd.

Hoewel er al vanaf 1866 een badvoorziening bij de dorpskern was, werd al vrij snel het villapark de drager van het begrip 'badplaats Noordwijk aan Zee'. Dit kwam o.a. door de aanleg van een tramweg en de succesvolle exploitatie van Huis ter Duin. Het hotel droeg er in belangrijke mate toe bij dat de nieuwbouw toonaangevend werd voor het karakter van Noordwijk aan Zee. Rond de eeuwwisseling werd door een inmiddels nieuw geformeerde maatschappij "de Toekomst" het villapark met enkele wegen uitgebreid tot de huidige omvang. In 1908 zijn de tennisbanen met bijbehorend clubgebouw aangelegd. Ook deze verandering was een nieuwe factor om Noordwijk op de kaart te zetten. De parkachtige wijk is in de loop van de 20ste eeuw uitgebreid met villa's en appartementencomplexen van verschillende grootte en is, op een geringe verdichting van het wegennet na, ongewijzigd gebleven. Naast de sloop van verschillende bijzondere villa's zijn er nog steeds vele prachtige oude villa's te zien.

Bermen in De ZUID Noordwijk aan Zee

Ten zuiden van de dorpskern van Noordwijk aan Zee ligt een bijzondere woonwijk: villapark De Zuid. Bijzonder wat wegenpatroon en villabouw betreft, maar ook vanwege de natuur die overal zichtbaar is. Een belangrijke rol spelen daarbij de wegbermen. Het bijzondere in De Zuid is dat bijna nergens trottoirs zijn aangelegd. Tussen

de bestrating en de perceelgrens ligt een strook waarin zich op veel plaatsen een bijzondere flora heeft ontwikkeld. In De Zuid broeden ook vogels die in de duinen thuishoren. Dit is te danken aan de ruime tuinen met stukken natuurlijke begroeiing. Een wandeling door De Zuid laat bijzondere planten en vogels zien!

Villapark De Zuid in Noordwijk aan Zee

— berm met bijzondere flora

vingerhelmbloem

In het vroege voorjaar, als bladeren het zonlicht nog niet tegenhouden, zien we deze soort vooral langs de Koepelweg verschijnen. De bloem doet sommigen aan een helm denken. Het ingesneden schutblad onder de bloem heeft de plant de naam vingerhelmbloem bezorgd. In de Duinstreek wordt deze soort ook wel vogeltjes-op-de-kruk genoemd. Bloeitijd: maart - april.

winterpostelein

Op open, zandige plaatsen is deze plant overal te vinden. Uniek voor deze soort is het schotelvormige blad met het bloemtrosje er boven. Het sappige blad is goed eetbaar en rijk aan vitaminen. Vroeger namen vissers potjes met winterpostelein mee op hun wekenlange reizen naar Schotland. Bloeitijd: maart - mei.

grote klaproos

Het zeer fijne zaad van klaprozen zit blijkbaar overal in de grond. Nadat de grond is omgewoeld, kiemt het zaad en komen de klaprozen te voorschijn. Het graafwerk voor het leggen van een kabel levert dan ook vaak veel klaprozen op. Mooie groeiplaatsen waren de laatste jaren te zien langs de Beethovenweg, Dennenweg en Boerhaaveweg. Bloeitijd: mei - juli.

grote ratelaar

grote ratelaar

Deze plant zuigt een deel van de benodigde voedingsstoffen uit de wortels van de omringende grassen. Na de bloei groeit de kelk door tot over de zaaddoos, waarna de zaden los in die opgezwollen kelk komen te liggen. Met wat fantasie kun je daar een rammelaar in zien. In het voorjaar kleuren sommige bermen geel vanwege de bloei van grote ratelaars. Mooie stukken liggen langs de Spinozaweg, Beethovenweg en Dennenweg. Bloeitijd: mei - juni.

welriekende salomonszegel

Vanuit een wortelstok komen bloeistengels naar boven. Op de plaats van een oude bloeistengel is een soort litteken te zien. Met wat fantasie zie je daar de afdruk van een zegelring in. De

pijpbloem

salomonszegel is een echte duinplant die veel in de Coepelduinen staat. De zwarte bessen zijn giftig. Deze soort is te vinden langs de Beethovenweg en de Boerhaaveweg. Bloeitijd: mei - juni.

pijpbloem

Vermoedelijk is dit arsenijgewas al in de Middeleeuwen vanuit kloostertuinen verwilderd. Uit elk stukje van de wortelstok kan een nieuwe plant groeien. Graafwerkzaamheden en grondtransport zorgen voor de verspreiding, want tot zaadvorming komt het niet in ons land. Een mooie groeiplaats is te zien in de berm van de Beethovenweg, juist op het punt waar de Dennenweg aansluit. Bloeitijd: juni - juli.

blauwe bremraap

Deze plant heeft zelf geen bladgroen. Het is een parasiet die zijn voedingsstoffen uit de wortels van duizendblad of duinaveruit zuigt. Nergens in ons land komt deze zeldzame soort zo talrijk voor als in de bermen van De Zuid. Rijke groeiplaatsen liggen

blauwe bremraap